ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ε 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1927 ΑΡΙΘ 15

Η ΑΘΕΪΑ ΚΑΙ Ο ΥΛΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΟΙ ΘΕΩΡΙΑΙ

Β'

3ον. Ἡ ἀθεΐα καὶ ὁ ὑλισμὸς ἀπὸ τοῦ Χαίκκελ καὶ ἑξῆς.

Κατὰ τῆς ὑλιζούσης ταύτης λαϊκῆς φιλοσοφίας ἀγωνίζεται μὲν ἡ ἀπὸ τῶν πανεπιστημιακῶν ἑδρῶν διδασκομένη (λ.χ. Adickes, Paulsen, Looss), ἀλλ' αἱ λαϊκαὶ μᾶζαι, καὶ δὴ ἡ ὠργανωμένη τάξις τῶν ἀκτημόνων (προλεταρίων), ἱκανοποιοῦνται ὁσημέραι βαθύτερον καὶ εὐρύτερον ἀπὸ τὴν ὑλίζουσιν ἐκείνην φιλοσοφίαν. Ἰδίᾳ δὲ λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος κυρίως μὲν διὰ τοῦ Χαῖκκελ (Haeckel) ἐν μέρει δὲ καὶ διὰ τοῦ Ostwald, ἡ ἀθεΐα καὶ ὁ ὑλισμὸς κατακτοῦν τάχιστα ἀπιστεύτως πολὺ ἔδαφος. Ἱκανοποιοῦντες τὴν εἰς ἑνότητα τείνουσαν φυσικὴν ὁρμὴν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ ἀνέπτυξαν οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες θεωρίας ἑνιζούσας (Monismus)· καὶ δὴ ὁ μὲν Χαῖκκελ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ὕλης (substancialismus), ὁ δὲ Ὄστβαλδ ἐπὶ τῆς δυνάμεως (Energismus). Ἀμφότερα δὲ τὰ φιλοσοφήματα ταῦτα, ἀρχομένου τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἑνοῦνται εἰς «ἑνιαίαν, νεωτέραν περὶ τοῦ κόσμου θεωρίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν», τὴν ὁποίαν ἐπισήμως ἀντιπροσωπεύει ὁ ***σύνδεσμος τῶν ἑνιζόντων.***

Ἡ νεωτάτη αὕτη τοῦ ὑλισμοῦ φάσις στηρίζεται ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς χημείας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς φυσικῆς (Ostwald) καὶ τῆς βιολογίας (Χαῖκκελ). Ἐμφανίζεται μὲν λοιπὸν ἐν τῷ ὑλισμῷ τούτῳ ἡ ἔννοια τῆς ζωῆς, ἀλλ' ὅμως χωρὶς νὰ ἐρευνηθῇ αὕτη καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ὄψεις καὶ χωρὶς κατ' ἀκολουθίαν νὰ συναχθοῦν ἐξ αὐτῆς τὰ πορίσματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα καθίστων ἀδύνατον τὴν θεωρίαν τοῦ ὑλισμοῦ, ὡς συνέβη κυρίως παρὰ τῷ μαθητῇ τοῦ Χαῖκκελ, παρὰ τῷ Driesch, ὅστις εἶναι ὁ κύριος ἱδρυτὴς τῆς νέας θεωρίας περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς (Neovitalismus). Ἐκ τῆς ἀτελοῦς δὲ ταύτης ἐρεύνης προέκυψαν πλεῖσται οὐσιώδεις ἀντιφάσεις. Καὶ ὁ νεώτατος δὲ οὗτος ὑλισμὸς παραμένει, μεθοδικῶς κρινόμενος, ἀπολύτως ***δογματικός***, οἷος ὑπῆρξε καὶ ὁ παλαιότερος. Οὐδεμία ἐπιστημονικὴ ἐπιφύλαξις, οὐδεὶς δισταγμός, πλήρης ἔλλειψις τῆς συνειδήσεως τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως παρατηρεῖται εἰς τὸν ἑνίζοντα τοῦτον ὑλισμὸν καὶ δὴ παρὰ Χαῖκκελ. Πλὴν δὲ τούτου, καθὼς ὁ παλαιότερος, οὕτω καὶ ὁ νεώτατος ὑλισμὸς ἀπορρίπτει πᾶσαν φιλοσοφικὴν παράδοσιν καὶ ἰσχυρίζεται, ὅτι ἐπιδιώκει νὰ φιλοσοφήσῃ ὅλως ἀπροκατάληπτος. Τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο παρέχει μὲν βεβαίως εἰς τὸν ὑλισμὸν τοῦτον ζωηρότητα καὶ γοητείαν, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν ἱστορικῶν φιλοσοφικῶν γνώσεων γεννᾷ σπουδαῖα σφάλματα, τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔχουν ἐξελεγχθῆ. «Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι ἡ ἡμιφιλοσοφία αὕτη ἔσχε τεραστίαν ἐπιτυχίαν, ἀποδεικνύει σαφῶς τὴν κατάπτωσιν τῆς φιλοσοφίας περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ τὸν ἐρασιτεχνικὸν αὐτῆς καὶ δημαγωγικὸν χαρακτῆρα» (Bergmann). Ὁ νεώτατος οὗτος ἑνίζων ὑλισμὸς συνδέεται στενῶς πρὸς τούτοις μὲ τὸν παλαιότερον ὑλισμὸν καὶ διὰ τοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ δύο διεξήγαγον κατὰ τῆς θρησκείας ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ κατὰ τῆς Χριστιανικῆς. Διὰ τοῦ Χαῖκκελ ἡ ἀθεΐα διεδόθη καταπληκτικῶς. Κατὰ τὸ ἔτος 1899 ὑποχωρεῖ κάπως ***ἡ παλαιὰ Διαθήκη τῶν ὑλιστῶν,*** τὸ βιβλίον δηλαδὴ τοῦ Βύχνερ «Δύναμις καὶ ὕλη», καὶ παραχωρεῖ τὴν πρωτοκαθεδρίαν της εἰς τὴν ***Καινὴν Διαθήκην,*** εἰς τὸ βιβλίον δηλαδὴ τοῦ Χαῖκκελ «Αἰνίγματα τοῦ κόσμου». Ἕνεκα τοῦ σφοδροτάτου πολέμου, τὸν ὁποῖον ὁ Χαῖκκελ διεξάγει ἐν τῷ βιβλίῳ οὕτῳ κατὰ πάσης συντηρητικῆς δυνάμεως, ἐνυπαρχούσης ἐν ἄλλαις φιλοσοφικαῖς θεωρίαις, τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπέβη ἔκτοτε ἡ κατ' ἐξοχὴν ***ἱερὰ βίβλος*** τῶν παντὸς εἴδους ἄκρων σοσιαλιστῶν.

Μεχρι τοῦ 1914 τὸ βιβλίον τοῦτο εἶχε μεταφρασθῆ ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς 24 ἄλλας γλώσσας καὶ ἐκυκλοφόρησεν εἰς 300000 ἀντιτύπων. Ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, ἡ χρῆσις πλείστων λατινικῶν ὅρων, οἱ ὁποῖοι καταπλήσσουν τὸν λαϊκὸν καὶ τὸν ἐμποδίζουν νὰ εἰσδύσῃ βαθέως εἰς τὰ ζητήματα, πρακτικὴ

πολιτικὴ δημαγωγία, ἡ χρῆσις ἀναισχυντοτάτων βλασφημιῶν (λ. χ. «Ὁ θεὸς εἶναι ἀεριοειδὲς σπονδηλωτὸν ζῷον»), ταῦτα πάντα εἰς χρόνους, καθ' οὓς ἐν γένει ὁ ὑλισμὸς εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας, κατέστησαν τὴν ἐνίζουσαν ἡμιφιλοσοφίαν τοῦ Χαῖκκελ τὴν κατ' ἐξοχὴν λαϊκὴν φιλοσοφίαν. Τοῦ βιβλίου τούτου τὸν ἄριστον καὶ τελεσίδικον χαρακτηρισμὸν (κατὰ τὸν Bergmann) ἔδωκεν ὁ φιλόσοφος Paulsen γράψας: «Μόνον μὲ καταφλέγουσαν τὸν ἀναγνώστην ἐντροπὴν ἠμπορεῖ νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ βιβλίον τοῦτο». Σύγχρονος δὲ ἡμῶν φιλόσοφος, ὁ Bergmann, ἐπιλέγει περὶ Χαῖκκελ τὰ ἑξῆς: «Λυπεῖ τινα τῷ ὄντι βαθύτατα, ὅτι πνεῦμα τόσον πλούσιον, τόσον εὐρύ, ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς λεγεῶνος τῶν νέων χωρὶς νὰ ἔχῃ σταθερὸν ἠθικὸν ἔνστικτον. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὅτι τὴν ἱκανοποίει ἡ ἡμιφιλοσοφία τοῦ Χαῖκκελ».

4ον) Ἀναίρεσις τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας.

Ἀλλ' ὅμως τὸ τέλος τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος ἐγέννησε καὶ τοὺς πολεμίους τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας, οἵτινες τὴν σήμερον δύνανται νὰ θεωρηθοῦν νικηταί.

Αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐγέννησαν τὸν ὑλισμόν. Αἱ αὐταὶ καὶ τὸν φονεύουν. Ὁ ὑλισμὸς πληττόμενος ***διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὅπλων*** θανατοῦται. Ἂς παραθέσωμεν λοιπὸν ἐνταῦθα τὰς κυριωτάτας κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ ἀποδείξεις.

Εἷς τῶν θεμελιωδῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ὑλισμοῦ εἶνε ὁ ἑξῆς: Ὅσῳ μεγαλύτερος καὶ λεπτοφυέστερος ὁ ἐγκέφαλος, τόσῳ σπουδαιότερος ὁ νοῦς. Κατὰ τοὺς ὑλιστὰς ἡ γνώμη αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρία ἀρχὴ εἶνε τὸ σῶμα, τὸ δὲ πνεῦμα ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτοῦ. Γενικευομένη δὲ ἡ πρότασις αὕτη ἀνάγει τὴν ὕλην ἐν γένει εἰς τὸ κύριον καὶ πρωταρχικόν, τὸ πνεῦμα ἐμφανίζει ὡς ἐπιγέννημα, προϊὸν ἐκείνης. Ἀλλ' ἡ ἰσχύρισις αὕτη τοῦ ὑλισμοῦ ἀντιστρέφεται σήμερον. Ὅσῳ δηλαδὴ μεγαλυτέρα καὶ εὐγενεστέρα ἡ διάνοια, τόσῳ μεγαλύτερος καὶ λεπτότερος ὁ ἐγκέφαλος· δύναταί τις ἀδιστάκτως νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ πνεῦμα διέπλασε χάριν ἑαυτοῦ τὸν μεγαλύτερον καὶ λεπτοφυέστερον ἐγκέφαλον. Οὕτω λοιπὸν τὸ σῶμα ὑποβιβάζεται εἰς δευτερεύοντα, ὑπηρετικὸν παράγοντα, τοῦ ὁποίου τοὐλάχιστον ἡ μορφὴ ὑπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νοῦ. Οὗτος δὲ ἀνυψοῦται εἰς αὐτοτελῆ τοῦ κόσμου ἀρχήν, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ ἰσχυροτέρα τῆς ὕλης, τῆς ὁποίας ὅμως ἔχει ἀνάγκην ἵνα ἐκδηλωθῇ ἐν αὐτῇ. Ἡ ἀνατομία τοῦ ἐγκεφάλου ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις βαίνουσι παραλλήλως· ἡ ψυχικὴ ἀνάπτυξις κάμνει λεπτοφυέστερον καὶ τὸν ἐγκέφαλον· ὁ ἐγκέφαλος τοῦ διανοουμένου διαπλάσσεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον σύμφωνα μὲ τοὺς σκοποὺς τοῦ πνεύματος, ἡ δὲ κτηθεῖσα οὕτω προδιάθεσις μεταδίδεται εἰς τοὺς μετέπειτα κληρονομικῶς. Οἱ σκοποί, τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει ὁ ἄνθρωπος, ἤτοι τὸ πνεῦμα, ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, δηλαδὴ εἰς τὸ σῶμα, αὔξησιν καθ' ὡρισμένην κατεύθυνσιν. Εἰς δὲ τὴν ὕλην, ἡ ὁποία προσέλαβεν ἤδη μορφήν, ἡ διάνοια ἡμῶν διαβλέπει τὸ πνεῦμα ὡς τὴν ἐπικρατεστέραν τῶν δύο ἀρχῶν. Παρατηροῦμεν δὲ τοῦτο ὄχι μόνον εἰς τὸν ἐνόργανον κόσμον τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνόργανον φύσιν, λ. χ. εἰς τὰς κρυστάλλους μὲ τὰς θαυμασίας γεωμετρικὰς αὐτῶν μορφάς, εἰς τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς, εἰς τὸν τρόπον τῆς γενέσεως τῶν χημικῶν οὐσιῶν. Πανταχοῦ διαβλέπομεν μορφὴν καὶ νόμους.

Ἴσως δὲ δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ νεωτέρα περὶ ἀκτίνων θεωρία καὶ ἡ περὶ τῶν μεταβολῶν τῶν στοιχείων θέλει ἀποδείξει, ὅτι ἡ ὕλη εἶναι δημιούργημα τῆς ἐνεργείας. Ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην φαίνεται πολὺ καλὰ παρεσκευασμένη. Εἷς ἐκ τῶν μεγάλων νόμων τῆς θεωρητικῆς φυσικῆς, ὁ περὶ διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας καὶ ἀφθάρτου τῆς ὕλης, φαίνεται κλονιζόμενος. Ἡ μᾶζα οὕτως, εἰκάζουν πολλοὶ σήμερον, δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐνέργειαν καὶ ἡ ἐνέργεια εἰς μᾶζαν (Ἀϊνστάϊν). Ἡ ἐπιστήμη λοιπὸν συντρίβει καὶ διαλύει τὴν ὕλην· ἴσως ἀνακαλυφθῇ ἡμέραν τινὰ αὐτὴ ἡ πηγὴ τῆς πρώτης ἐνεργείας, ἐξ ἧς ἐξεπορεύθη ἡ ὕλη. Τότε δὲ θέλει τις ἀνακράξει: Finis materiae. Τὸ πνεῦμα ὅμως οὐδείς ποτε θέλει καταθρυμματίσει.

Εἰς τὰς κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ ταύτας ἀντιρρήσεις, τὰς ἐκ τῆς φυσικῆς κυρίως προερχομένας, διαφαίνεται βεβαίως ἡ ἐπίδρασις τῆς βιολογίας. Ἀλλὰ αἱ ἐκ τῆς ἐπιστήμης ταύτης, τῆς πρὸς τὸν ὑλισμὸν καὶ τὴν ἀθεΐαν ἐχθρικωτάτης, κατ' αὐτῶν ἀποδείξεις ἔχουσιν ἀκριβέστερον ὡς ἑξῆς: Ὁ H. Driesch ἠδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ πειραματικῶς, ὅτι, ἐάν τις διχοτομήσῃ ᾠάριον θαλασσίου ἐχίνου κατὰ μὲν τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως καθ' οἱονδήποτε τρόπον, κατὰ μεταγενέστερον δέ τι στάδιον καθ' ὡρισμένον τρόπον, γεννῶνται παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν δύο τέλεια, ἀλλὰ μικρότερα ζῷα· ἀντιστρόφως δὲ δύναται νὰ γεννηθῇ μεγαλύτερον τοῦ συνήθους ζῷον διὰ τῆς συγχωνεύσεως δύο ᾠαρίων. Τὰ γεγονότα ταῦτα, καθὼς καὶ ἄλλα, οἷον λ.χ. τὰ τῆς κληρονομικότητος, τὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ κλ., ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ ἐνόργανον ὄν, εἶναί τι πλέον ἢ μηχανή· διότι οὐδεμία δύνα-

ται νὰ ὑπάρξῃ μηχανή, ἡ ὁποία διχοτομηθεῖσα νὰ δύναται νὰ ἀνελιχθῇ εἰς δύο μικροτέρας, ἀλλὰ τελείας μηχανάς. Ἀποδεικνύεται δὲ ὡσαύτως ἡ αὐτονομία τῶν γεγονότων τῆς ζωῆς ἐκ τῆς παραγωγῆς ἐνοργάνων ὄντων ἐξ ἑνὸς κυττάρου διὰ συνεχοῦς διαιρέσεως· τοιοῦτό τι δὲ ἀδύνατον νὰ συμβῇ εἰς μηχανήν τινα. Ὅτι ὁ ὀργανισμὸς δὲν ἔχει τὸν χαρακτῆρα μηχανῆς ἀποδεικνύει πλὴν τῶν εἰρημένων γεγονότων καὶ ἡ ἀνάλυσις τῆς ἀνθρωπίνης πράξεως. Πᾶσα δηλαδὴ πρᾶξις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀτόμου, δηλαδὴ ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἐρεθισμῶν, τῶν ὁποίων μέχρι τοῦδε ἔχει λάβει πεῖραν τὸ ἄτομον καὶ ἐκ τῶν ἐξ αὐτῶν προελθόντων ἀποτελεσμάτων· πλὴν δὲ τούτου, ὡς γνωστόν, δύναται ἡ ἐλαχίστη μεταβολὴ τοῦ ἐρεθισμοῦ (π. χ. γραφικὸν σφάλμα εἰς τηλεγράφημά τι) νὰ ἔχῃ ὡς ἐπακολούθημα θεμελιώδη διαφορὰν ἀντιδράσεως καὶ τοὐναντίον διαφορώτατοι ἐρεθισμοὶ (π. χ. τηλεγράφηματι εἰς διοφόρους γλώσσας) δύνανται νὰ προκαλέσουν ὁμοιοτάτας ἀντιδράσεις. Τὰ γεγονότα ταῦτα θὰ ἦταν ἀδύνατα, ἐὰν τὰ ἐνόργανα ὄντα ἦσαν εἶδος μηχανῶν.

Τὰ ἐνόργονα λοιπὸν ὄντα δὲν εἶναι ἁπλῶς καὶ μόνον γεγονότα φυσικοχημικά· πλὴν τῶν γεγονότων τούτων εἰς τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἄλλος φυσικὸς παράγων, ἡ ***ἐντελέχεια*** (Ἀριστοτέλης). Ἡ ἐντελέχεια δὲ αὕτη δὲν εἶναί τι ἐν τόπῳ ὑπάρχον, ἀλλ' ὅμως ἐνεργεῖ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ· ἡ ἐντελέχεια εἶναι ἀμετάβλητον μέγεθος καὶ δὴ ὑψίστη κατ' ἔντασιν ποικιλία· τὸ νὰ ἀποδίδῃ δέ τις εἰς σῶμά τι ἐντελέχειαν σημαίνει, ὅτι ἀποδίδει εἰς αὐτὸ σύνολόν τι δυνατοτήτων, τὸ ὁποῖον ὡς φυσικὸς παράγων εἶναι ἀδιαίρετον, μόνον δὲ διανοητικῶς δύναται νὰ ἐκφράσῃ τις αὐτό. Ἡ ἐντελέχεια ὁμοιάζει πως πρὸς τὴν παρὰ Πλάτωνι ἔννοιαν γένους, εἶναι ἡ αἰτία ἡ ποιοῦσα τὸ ἄτομον καὶ ὑπάρχει ὑπεράνω παντὸς ἀτόμου καὶ προσώπου. Ὀφείλομεν δὲ ν' ἀποδεχθῶμεν ὑπεράνω παντὸς ἐπὶ μέρους τὴν ὕπαρξιν τῆς μιᾶς ὀργανικῆς γενικῆς ἐντελεχείας, ἀντιστοιχούσης πρὸς τὴν ἑνιαίαν ὁλότητα τοῦ σύμπαντος.

Κατὰ τὴν ἐκ τῆς βιολογίας γεννηθεῖσαν νέαν ταύτην θεωρίαν περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς «ὑπάρχει ἀσφαλῶς πνεῦμα περιλαμβάνον πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἴσως δὲ μάλιστα πᾶν τὸ ζῶν ἐν γένει» (Driesch). Διότι ἡ ζωὴ ἐμφανίζεται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ συγχρονισμένου ἐπιστήμονος τῆς σήμερον ὡς τι ὑπὸ πάσης ἐπιστήμης μέχρι σήμερον ἀκατάληπτον θαῦμα· σύγχρονα δὲ μεγάλα φιλοσοφήματα (Bergson λ.χ. καὶ Driesch) μᾶς παρουσιάζουν ἐμφαντικώτατα τὸ μέγα καὶ θεῖον β θος καὶ τὴν θείαν σκοτεινότητα τοῦ ζητήματος τούτου. Ἡ ἀποδοχὴ διὰ τοῦτο τῆς ἐντελεχείας τοῦ πνεύματος ὡς παράγοντος τῆς ζωῆς οὐσιώδους εἶναι ἀναπόφευκτος.

Ὁ ὑλισμὸς λοιπόν, καθ' ἃ συνάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, πρέπει νὰ θεωρῆται σήμερον ὡς θεωρία διὰ παντὸς πεσοῦσα. Μετ' αὐτοῦ δὲ συγκαταρρέει καὶ ἡ ἀπόλυτος, ἡ ἄκρα ἀθεΐα. «Ἡ ὕπαρξις ὁλότητος ὑπαρχούσης ὑπεράνω πάντων τῶν ὑπαρχόντων προσώπων καὶ ἐντελεχείας ὡσαύτως ὑπεράνω πάντων τῶν προσώπων ὑπαρχούσης, ἥτις ἀποτελεῖ τὸν λόγον ἐκείνης, δύναται κατὰ τὴν νέαν περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς θεωρίαν νὰ ὑποδειχθῇ, ἤτοι δι' ἐνδείξεων καλῶς νὰ στηριχθῇ . . . Ἐὰν λοιπὸν θελήσῃ τις νὰ ὀνομάσῃ πᾶσαν ἐμπειρικὴν στοιχειώδη ὁλότητα θείας ἐπενεργείας ἀποτέλεσμα, τὰς δ' αἰτίας αὐτῆς θείας δυνάμεις ἢ συντόμως ***θεῖον***, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περὶ ὁλότητος διδασκαλίας τὸ θεῖον ὡς ὕπαρξις πραγματικὴ εἶναι ἀπολύτως ἀποδεδειγμένον (Driesch 1924). Τὸ θεῖον ὅμως τοῦτο ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην δὲν καλύπτει βέβαια ἐξ ὁλοκλήρου τὸ περιεχόμενον τῆς ἐννοίας «Θεός». Διότι ἡ ἔννοια «Θεὸς» λογικῶς ἐξεταζομένη ὀφείλει νὰ περιλαμβάνῃ τὴν λογικὴν οὐσίαν πασῶν τῶν ἐννοιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν πραγματικότητα ἀκριβῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον π. χ. ἡ ἔννοια «τετράπλευρον περιλαμβάνει τὰς ἐννοίας πάντων τῶν τετραπλεύρων, τοῦ τετραγώνου δηλαδή, τοῦ ὀρθογωνίου, τοῦ παραλληλογράμμου. Ὡς γενικὴ δηλαδὴ ἔννοια, ἡ ἔννοια «Θεὸς» περιέχει ἐν ἑαυτῇ κεκρυμμένα ἅπαντα τὰ εἴδη. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι μεταφυσικαὶ σκέψεις, αἱ ὁποῖοι στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως ὁλότητος ὑπεράνω τῶν προσώπων οὔσης, ἀναφέρονται εἰς μίαν μόνον ὄψιν τοῦ περὶ Θεοῦ προβλήματος καὶ λύουν αὐτὸ κατ' αὐτὴν θετικῶς. ***Ὑπάρχει*** λοιπόν τι ***θεῖον***, ὑπάρχει δηδαδὴ ἀδιαίρετος ἐμπειρικὴ ὁλότης καὶ ὁ μεταφυσικὸς αὐτῆς λόγος. Ἡ ἰσχύρισις αὕτη εἶναι ἀπολύτως βεβαία· ὅθεν, ὡς προείπομεν, ἡ ἀπόλυτος ἀθεΐα εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτος.

(ἕπεται τὸ τέλος)

Η ΚΡΙΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ζ'

Ὁ κ. ***Ν. Καζαντζάκης*** τὴν κρίσιν χαρακτηρίζων οὐχὶ ἑλληνικήν, ἀλλὰ ***παγκοσμίαν***, θεωρεῖ αὐτὴν ὡς τεκμήριον τοῦ τέλους ἑνὸς πολιτισμοῦ, διότι ἐμφανίζει τὰ συμπτώματα κάθε τέλους. Τὰ συμπτώματα ταῦτα εἶνε ἡ ***ἔλλειψις πίστεως***· «ὁ ὑλισμὸς θεωρεῖται ἡ ἀρτιωτέρα ἐξήγησις τῶν πάντων. Ἀντικρίζομεν, λέγει, μίαν ἀχαλίνωτον δίψαν τοῦ χρυσοῦ,

ἕνα κυνῆγι τῆς προχείρου ἡδονῆς, καὶ μίαν ὑποταγὴν τοῦ πνεύματος εἰς τὴν μηχανήν. Δὲν ὑπάρχει ἠθική, τιμή, δικαιοσύνη. Ψευτοζοῦμε ἀπὸ τὰ ἀπομεινάρια μιᾶς παληᾶς ξεθωριασμένης κοσμοθεωρίας, τὴν ὁποίαν δὲν πιστεύει πειὰ κανείς». Ὁ τελευταῖος πόλεμος ὑπῆρξεν ἁπλῶς μία ἐπιτάχυνσις τῆς ἀποσυνθέσεως.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγει, «μπήκαμε σ' ἕναν ***μεσαίωνα***», δηλ. εἰς μίαν ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ ἄρχουσα τάξις, ἡ τῶν ἀστῶν, «ξεπέφτει καὶ γκρεμίζεται», καὶ «μιὰ ἄλλη, ἡ ἀδικουμένη, ἡ τῶν προλεταρίων, ἀγωνίζεται γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἐξουσία». Ὁ ἀγὼν αὐτὸς εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς τὰς ἀψιμαχίας, καὶ εἶνε προανάκρουσμα τῆς μεγάλης συγκρούσεως. Ἐκ τοῦ ἑνὸς ἡ Εὐρώπη, ἐκ τοῦ ἄλλου ἡ Ἀσία ἀφυπνιζομένη· καὶ εἰς τὸ μέσον ἡ Ρωσία, «τὸ αἱματηρὸ παράδειγμα τῆς σωτηρίας».

Ἡ σύγχρονος λοιπὸν παγκοσμία πραγματικότης, εἶνε, κατ' αὐτόν, «ὁ νέος μεσαίωνας», ταύτην δὲ ζῇ κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ Ἑλλάς, καὶ τὸ καθῆκόν μας εἶνε, κατ' αὐτόν, «νὰ ἑτοιμαζόμαστε γιὰ τὴ μπόρα». Τρεῖς εἶνε, λέγει, αἱ πράξεις τοῦ συγχρόνου παγκοσμίου μεγάλου δράματος : α) καπιταλισμὸς καὶ σοσιαλισμός· β) δικτατορισμός· γ) ἡ μεγάλη σύγκρουσις. Σήμερον εὑρισκόμεθα εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης, καὶ καθεὶς πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἐγκαίρως ποῖον μέτωπον νὰ ἐκλέξῃ. Εἶνε φυσικόν, κατ' αὐτόν, ὅτι θὰ νικήσῃ ἡ τάξις «ποὺ πάει μπροστὰ πολεμῶντας καὶ συντρίβοντας ὅλες τὶς παληὲς φόρμες τῆς ζωῆς», καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φωτισθῇ ὁ λαὸς περὶ τῶν πραγμάτων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, φρονεῖ, ὅτι θὰ συμβῇ ἓν ἐκ τῶν δύο : ἢ οἱ ὀλίγοι ἐκλεκτοί, οἱ σήμερον σκορπισμένοι ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, «θὰ ἑνωθοῦν, θὰ ὀργανωθοῦν καὶ θὰ συνεπαρθοῦν ἀπὸ μίαν πίστιν, καὶ τότε ἡ κυρίαρχος τάξις θὰ γονατίσῃ»· ἢ ὁ ἀγὼν τοῦ φωτισμοῦ θὰ γείνῃ ἀραιὸς καὶ χαλαρὸς ἕως ὅτου ἔλθῃ καὶ μᾶς καταλάβῃ ἀνετοίμους ἡ θύελλα «καὶ τότε θὰ καθαρίσῃ ἡ γῆ ἀπὸ τέτοιο ἄγος». Ἡ θύελλα λοιπὸν καταβαίνει—λέγει—καὶ πρέπει ὁ λαὸς νὰ φωτισθῇ α) ὡς οἰκονομικὴ ὁμὰς τί δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἔχει, καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ πολεμήσῃ· β) ὡς ἄνθρωπος νὰ πλατύνῃ τὴν ἔννοιαν τῆς πατρίδος, τῆς θρησκείας, τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἐλευθερίας· καὶ γ) νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν παγκοσμίαν κίνησιν, διότι αἱ ἀδικούμεναι τάξεις τοῦ κόσμου θὰ σωθοῦν μόνον διὰ τῆς ὀργανώσεως.

Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν περὶ τὴν λογοτεχνίαν ἀσχολουμένων λογογράφων ἐπὶ τῆς κρίσεως προεκλήθησαν νὰ γνωματεύσωσιν οἱ ἀκόλουθοι :

Ὁ ποιητὴς κ. ***Κ. Παλαμᾶς***, καίτοι θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀναρμόδιον νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῶν μεγάλων συγχρόνων ἑλληνικῶν προβλημάτων, ἐν τούτοις εὑρίσκει τρόπον νὰ ἐκφράσῃ τὴν κυρίαν ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος σκέψιν του. Ἀφ' ὅτου—λέγει – ἠρχίσαμεν νὰ ἀναγεννώμεθα ὡς ἔθνος, «ὅλο κάποια ρόδα περιμένουμε ν' ἀνθίσουν γιὰ νὰ μᾶς ξαναφέρουν τὸν Ἀπρίλη τῆς ἀρχαίας δόξης καὶ τιμῆς. Καὶ τὰ ρόδα δὲν ἔρχονται. Ἤ, ἂν κάμουν κάποτε ἀπὸ μακρυὰ πὼς ξεμυτίζουν ὡς εἶδος μπουμπουκάκια, ἕνας ἐξαφνικὸς ἀνεμοστρόβιλος τὰ συντρίβει, τὰ ἐξαφανίζει... Τὸ ζήτημα εἶνε ***νὰ πορευόμαστε στὸ δρόμο μας μὲ τέτοιο τρόπο ποὺ νὰ δείχνωμαι πὼς καρτεροῦμε κάποια ρόδα ποὺ εἶνε ἕτοιμα ν' ἀνθίσουν***». Ἀλλοιώτικα λέγει, «εἴμαστε χαμένοι». Ὡς κάλλιστα ἀντιλαμβάνεται ὁ ἀναγνώστης, ὑπὸ τὰ ρόδα ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὰ εὐγενῆ τοῦ ἕλληνος ***ἰδανικά***, καὶ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ζωὴ ἐστερημένη τῶν ἰδανικῶν της, ἄγει εἰς τὸν ὄλεθρον.

Ὁ γνωστὸς λογογράφος κ. ***Π. Νιρβάνας*** φρονεῖ ὅτι ἐπὶ τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος δὲν δύναται νὰ κυριολεκτηθῇ ἡ ἔννοια τῆς «κρίσεως» διότι «κρίσις ὑπάρχει ἐκεῖ, ὅπου προϋπῆρξε μία μικρὰ ἢ μεγάλη ἀκμή». Μᾶλλον πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπάρχουν μόνον ***συμπτωματικαὶ καταστάσεις***, καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν, «ἕως ὅτου σχηματισθῇ καὶ εἰς τὸν κόσμον μας μία συνείδησις ζωῆς, μία ὠργανωμένη ζωή, εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τοῦ ἐθνικοῦ μας ὀργανισμοῦ». Ἴσως θὰ ἠδύνατο ἡ σημερινὴ κατάστασις νὰ χαρακτηρισθῇ, κατ' αὐτόν, γενικώτερον ὡς μία ***ἠθικὴ κρίσις***, ἢ «***ἠθικὴ ἀναπηρία***», εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ὁποίας θὰ περιελαμβάνοντο ἡ πολιτική, ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ ζωή, ἤτοι ἐπιστῆμαι, γράμματα, τέχναι, θέατρον. Ἡρωϊκὸν φάρμακον κατὰ τοῦ φαινομένου τούτου δὲν ὑπάρχει. Μόνον εἰς τὴν ***ἐκπαίδευσιν*** δύναταί τις νὰ ἀποβλέψῃ. Αὐτὸ εἶνε, λέγει, «τὸ βασικὸν ἑλληνικὸν ζήτημα τῆς παρούσης στιγμῆς». Διὰ τοῦτο, φρονεῖ, «τὸ πλέον ἀξιοσέβαστον ἰδεολογικὸν κίνημα καὶ τὸ περισσότερον σημαντικόν, ποὺ ἔγεινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως, εἶνε τὸ γλωσσοεκπαιδευτικὸ κίνημα ποὺ συνεκέντρωσε κάτω ἀπὸ τὴν σημαίαν του τὰς καλυτέρας ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις τοῦ τόπου». «Τὸ σχολεῖον ποὺ ἔφθειρε τὴν Ἑλλάδα, τὸ σχολεῖον θὰ τὴν σώσῃ». Διότι αὐτὸ θὰ μορφώσῃ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, θὰ δημιουργήσῃ τὴν ἠθικὴν ἀτμόσφαιραν, καὶ θὰ σφυρηλατήσῃ τοὺς χαρακτῆρας, οἱ ὁποῖοι θὰ δημιουργήσουν αὔριον μίαν καλυτέραν Ἑλλάδα.

Ὁ κ. ***Φ. Πολίτης*** χαρακτηρίζει τὴν κρίσιν ὡς ***πρόβλημα ἠθικῆς ἑνότητος τοῦ λαοῦ***, καθ' ὃ ***δὲν ὑπάρχει ἔθνος ὡς ἠθικὴ ἔννοια***. Οἱ Ἕλληνες δῆλα δὴ δὲν ἔχομεν μνήμην καὶ ἰδανικά, ἤτοι συνείδησιν παρελθόντος καὶ ἐλπίδα μέλλοντος, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν ἠθικὴν ἑνότητα τοῦ ἔθνους. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐνῶ ὑπὸ τοὺς Τούρκους εἶχε χάσει τὰ πάντα, κατώρθωσεν ὅμως νὰ διατηρηθῇ ὡς τοιαύτη ἠθικὴ ἑνότης, διότι τῷ εἶχεν ἀπομείνει ***ἡ θρησκεία***, τὸ ἀκρότατον σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεώς του ἀλλὰ καὶ ἡ μοναδική του ἀφετηρία διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ὁμοῦ μετὰ τῆς θρησκευτικῆς του προσκολλήσεως εἰς τὰ ἐθνικὰ ἔθιμα. Ἡ ἠθικὴ αὕτη ἑνότης σήμερον οὐδαμοῦ, λέγει, φαίνεται, διότι «οὔτε σύνδεσμος ὑπάρχει μὲ τὸ παρελθόν, οὔτε καὶ κάποιος ὁραματισμὸς διὰ τὸ μέλλον»· οὔτε ἐθνικὴ μνήμη, οὔτε ἐθνικὴ ἐλπίς. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν μεταπολεμικὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἰδίως δὲ τῆς πρωτευούσης, εἶνε ἄτομα ἁπλᾶ, συνδεόμενα πρὸς ἄλληλα διὰ μόνου τοῦ ἀσθενεστέρου τῶν δεσμῶν: τῆς γλώσσης. Τὸ ἐν τῇ ἀνυπαρξίᾳ ἐθνικῆς μνήμης καὶ ἰδανικῶν ἀσύνδετον τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας φυσικὸν εἶνε νὰ ἐνέχῃ ἐν ἑαυτῇ τὰ σπέρματα τοῦ μαρασμοῦ, ὅστις εἶνε ὁ παραίτιος τῆς παντοίας κρίσεως, τὴν ὁποίαν διερχόμεθα. Πᾶσαι δῆλα δὴ αἱ ἐπὶ μέρους κρίσεις (πολιτική, οἰκονομική, ἠθική, θρησκευτική, ἐπιστημονικὴ καί, γενικῶς, πνευματικὴ) εἶνε συμπτώματα τῆς ***κρίσεως τῆς ἐθνικῆς***, ἡ ὁποία εἶνε ἡ πρώτη καὶ κυρία κρίσις. Διότι ὅταν ὁ λαὸς δεν ἐργάζεται ὡς σύνολον, οὐδεμιᾶς φύσεως περισυλλογὴ εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ. Δέον λοιπόν, κατ' αὐτόν, νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ ὄχι μονομερῶς εἰς τὰ ἐπὶ μέρους προβλήματα, ἀλλὰ εἰς τὴν ***αὐτογνωσίαν***, ἤτοι εἰς τὴν ***μελέτην τῶν παραδόσεων*** καὶ ***τῆς ἱστορίας*** τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἵνα τοιουτοτρόπως τῷ ἀναζωογονήσωμεν τὴν ἐθνικὴν μνήμην, καὶ τὸν διαφωτίσωμεν περὶ τῶν ἀμέσων προγόνων του. Δέον νὰ δημιουργηθῇ οὕτω συνεκτικὸς ἠθικὸς δεσμὸς μεταξὺ τῶν ἀτόμων, διὰ νὰ κατορθωθῇ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐπιβολὴ ἀνωτέρων ἠθικῶν διδαγμάτων.

Τοῦτο φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ γείνῃ ***διὰ τῆς ἐθνικῆς ἀγωγῆς***, ἡ ὁποία θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς μελέτης τοῦ λαοῦ μας: τῶν παραδόσεων, τῶν ἐθίμων, τῶν ᾀσμάτων, τῆς λαϊκῆς τέχνης, τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, «ὅπως παρουσιάζεται ἰδίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἱδρύσεως μοναστηρίων», καὶ τῶν μεγάλων ἐν Ἑλλάδι θρησκευτικῶν φυσιογνωμιῶν. Ἡ ἀγωγὴ αὕτη θὰ συντελεσθῇ τὸ μὲν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ διὰ τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ὡς «μόνης γλωσσικῆς μας πραγματικότητος», τὸ δὲ διὰ τοῦ σεβασμοῦ ὡρισμένων πνευματικῶν ἰδανικῶν ἐκ μέρους τῆς πολιτείας, διατηρούσης ἄθικτα σοβαρὰ ἀντικειμενικὰ κριτήρια.

Ὁ κ. ***Ζαχ. Παπαντωνίου*** φιλοσοφῶν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς δεκαετίας χαρακτηρίζει τὴν περίοδον ταύτην ὡς «***κυριαρχίαν τῶν κατωτέρων συναισθημάτων***», προελθοῦσαν ἀπὸ τὴν μεγάλην μεταπολεμικὴν κοινωνικὴν ἀνατροπήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτομὴ τοῦ ἑλληνικοῦ συνόλου ὄχι μόνον οὐδεμίαν ἀντέταξεν ἀντίστασιν κατὰ τῆς κυριαρχίας τῶν κατωτέρων συναισθημάτων, ἀλλὰ καὶ «αὐτοὶ (οἱ μεμορφωμένοι) ἦσαν οἱ πρῶτοι, ποὺ ἁρπάχθηκαν ἀπὸ τὰ κατώτερα συναισθήματα καὶ ἔγειναν καὶ αὐτοὶ π λ ῆ θ ο ς». Ἡ κυριαρχία αὕτη τῶν κατωτέρων συναισθημάτων κατεπόντισε λέγει, ὄχι μόνον τὴν λογικήν, ἀλλὰ καὶ «τὰ προαιώνια κειμήλια τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς: τὴν στοργὴν καὶ τὴν φιλίαν». Ἡ ἔλλειψις δὲ ἀντιστάσεως εἰς τὰ νοσηρὰ συμπτώματα ὀφείλεται εἰς τὴν περίφημον ἀπομόνωσιν τοῦ καθενός μας ἀπὸ τὸ σύνολον». Ὁ Ἕλλην δὲν ἀνέχεται ἄλλην ὁλότητα ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν. Ὁ ἄλλος πλησίον κατηργήθη· ὁ καθεὶς νομίζει ὅτι εἶναι μόνος. Ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος, ὑποφέρουν ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ ἀτόμου. ***Ὁ φθόνος εἶνε ἑλληνικὸν συναίσθημα***. Ἀτομικόν, λοιπόν, πάθος, πρῶτον, καὶ ἔπειτα, ὡς ἐπακόλουθον, διχόνοια. Αὐτὰ τὰ δύο ἔκαμαν διὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν πολὺ περισσοτέραν βλάβην ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.

Τούτου τεθέντος, ἡ ἀνόρθωσις φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἐὰν διὰ τῆς κοινῆς πάντων προσπαθείας ἡ σκεπτομένη τάξις ἀποκτήσῃ ***ἠθικὴν ἀντοχήν***. Πρέπει, λέγει, νὰ δημιουργηθοῦν οἱ Ἕλληνες τοιοῦτοι, ὥστε νὰ ἀντέχουν εἰς τὰ δήγματα τῶν παθῶν των, «ὅπως ὁ ἀρχαῖος σπαρτιάτης ποῦ εἶχε τὴν ἀλεποῦ στὸν κόρφο του». Αὐτὸ πρέπει νὰ εἶνε τὸ πρόγραμμα τῆς «ἐθνικῆς ἀνατροφῆς», ἐφαρμοζόμενον εἰς τὴν οἰκογένειαν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ εἰς τὸ κράτος· διὰ νὰ δημιουργηθοῦν ***χαρακτῆρες ἠθικοὶ*** ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς «ὅτι ὁ Ἕλλην πρέπει νὰ τὸ πάρῃ ἀπόφασιν ὅτι εὑρίσκεται μέσα σὲ σύνολον». «***Ἐπαγγελματικὴν ἠθικὴν*** πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας· δηλαδὴ ὅ,τι κατ' ἐξοχὴν μᾶς λείπει».

Ἰδίως εἰς τοῦτο εἶνε κεκλημένη νὰ ἐργασθῇ ἡ ἐκπαίδευσις. Ἡ ἐκπαίδευσις δηλ. πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ ***κοινωνικὸν σκοπόν***: ὀφείλει νὰ μάθῃ εἰς τὰ ἑλληνόπουλα ὅτι «ἂν ἕνα πρᾶγμα δὲν γίνῃ σωστό, ***ὑποφέρει ἡ κοινωνία***». Ὁ καθεὶς μας ἔχει χρέος νὰ ἐπιτελῇ κατὰ τὴν κοινωνικήν του λειτουργίαν μὲ βάσιν τὸν κοινωνικόν του χαρακτῆρα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε

ἄλλο τι εἰ μὴ «ἡ συμφωνία τῆς προσωπικότητος τοῦ καθενὸς μὲ τὸ γενικὸν συμφέρον». Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀποστολὴν τοῦ σχολείου εἶνε συναφὲς καὶ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης, ὁ κ. Παπαντωνίου φρονεῖ ὅτι ἡ καθαρεύουσα «ἔχει ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν προφορικὴν τοῦ ἔθνους τόσον πολύ, ὥστε ἔμεινε μόνον γλῶσσα τῶν λογίων». Ἐντεῦθεν, «ὅσο ὁ χυμὸς τῆς προφορικῆς ἀνεβαίνει, ἡ καθαρεύουσα φαίνεται ἦχος κενὸς περιεχομένου»! Ἡ γλῶσσα θὰ γείνῃ ἀσφαλῶς λαϊκή, ἄγνωστον ὅμως πότε καὶ πῶς.

ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ

	Ἡμερομηνία	Κυριακαὶ Εὐαγγελίων	Κυριακαὶ Ἀποστόλων	Ἑωθινά	Ἦχοι
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	3	Κυριακὴ Δ΄ τῶν Νηστειῶν	Κυριακὴ Δ΄ τῶν Νηστειῶν	Η΄	πλ. δ΄
	10	» Ε΄ Νηστειῶν	» Ε΄ Νηστειῶν	Θ΄	α΄
	17	» τῶν Βαΐων	» τῶν Βαΐων	—	—
	24	**Α΄ ΠΑΣΧΑ**	**Α΄ ΠΑΣΧΑ**	—	—

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἀξιέπαινος δρᾶσις.

Ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Δράμας-Καβάλλας «Ὁ Ἐργάτης» ἀνέγνωμεν ἄρθρον τοῦ κ. Σωτ. Κουλαξίζι ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ναζωραῖος κομμουνιστής;!», διὰ τοῦ ὁποίου ἀναιρεῖται ἡ πρόχειρος δικαιολογία τῆς «ἰδεολογίας» κομμουνιστῶν τινων ὅτι καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο κομμουνιστής, ἀναπτύσσεται δὲ ὀρθῶς ὅτι χριστιανισμὸς καὶ κομμουνισμὸς εἶνε ἰδέαι ἀντίθετοι. Σημειοῦμεν μετ' ἐπαίνων τὸ ἄρθρον τοῦτο ἵνα παροτρύνωμεν καὶ ἄλλους εἰς παρομοίαν δημοσιογραφικὴν ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ καὶ εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα εἰσβαλόντος κομμουνιστικοῦ μιάσματος· διότι μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας εἶνε δυνατὸν νὰ φρονηματισθῇ ἡ νεολαία, καὶ οὐχὶ διὰ τῶν βιαίων μέσων, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐδεμία ἀποκομίζεται διαφώτισις περὶ τοῦ ἀσυστάτου τῶν κομμουνιστικῶν θεωριῶν.

Καὶ ἐκεῖ τὸ αὐτό ;

Προκειμένου νὰ προβληθῇ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ μία γνωστὴ ἤδη εἰς τοὺς ἀθηναίους κινηματογραφικὴ ταινία προπαγανδίζουσα προφανῶς τὸν κομμουνισμὸν καὶ διασύρουσα τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς, ἡ Γενικὴ Διοίκησις τῆς μακεδονικῆς πρωτευούσης κατήρτισεν ἐπιτροπήν, ἥτις καὶ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀπαγορεύσεως αὐτῆς, τὸ μὲν διότι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἶνε καταφανὴς ἡ πρόθεσις διασυρμοῦ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τοῦ χριστιανικοῦ κλήρου κατὰ τρόπον χονδροειδῆ καὶ χυδαῖον, τὸ δὲ διότι τὸ ἔργον προπαγανδίζει καταφανῶς ὑπὲρ τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν, καὶ διότι λόγῳ τῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τινων ἐξαιρετικῶν συνθηκῶν ἡ προβολὴ τῆς ταινίας ταύτης ἀναμφισβητήτως θέλει προκαλέσει διατάραξιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῶν σημείων τῆς ἀναπαραστάσεως εἰς δύο πράξεις τῶν ἀντισημιτικῶν διωγμῶν, οἵτινες ἀποδίδονται σκοπίμως εἰς τὸν κλῆρον, τελευταῖον δὲ διότι ἐν γένει ἡ προβολὴ τῆς ταινίας ταύτης θὰ προσβάλῃ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως ἀδιακρίτως δόγματος, πρᾶγμα ἐκ τοῦ ὁποίου εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ δημιουργηθοῦν διαμαρτυρίαι καὶ νὰ διαταραχθῇ ἡ δημοσία τάξις. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐγνωμάτευσε καὶ ἡ ἀθηναϊκὴ ἐπιτροπὴ ὅτε εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ἐνταῦθα ἡ προβολὴ τῆς ἐν λόγῳ ταινίας καὶ ἠκούσθησαν κατ' αὐτῆς διαμαρτυρίαι. Καὶ ἡ ταινία ἀπηγορεύθη. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπῆλθε μετάγνωσις, καὶ ἐπετράπη. Θὰ εἶνε πολὺ εὐτυχεῖς οἱ Θεσσαλονικεῖς, ἐὰν δὲν πρόκειται καὶ ἐν τῇ πόλει των νὰ σημειωθῇ ἡ αὐτὴ διελκυστίνδα.

Τί γίνεται ἀλλαχοῦ.

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν βουλὴν ὑπεβλήθη νομοσχέδιον κατὰ τῆς διεξαγομένης ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς σχολαῖς κομμουνιστικῆς προπαγάνδας. Κατὰ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἐξανέστησαν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, οἱ τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ὑπεστήριξεν αὐτό, καὶ ἐψηφίσθη. Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν περὶ τοῦ νομοσχεδίου ὁμιλῶν ἐτόνισεν, ὅτι εἷς ἐκ τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τοῦ νομοσχεδίου εἶνε ἡ καταπολέμησις τῆς βλασφημίας καὶ τῶν ἀνευλαβειῶν τῶν κομμουνιστῶν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ἱδρύμασιν. Ἐξετάσαντες ἐπείσθημεν, ὅτι καὶ ἡ Ἀγγλία εἶνε χώρα φιλελευθέρα καὶ πεπολιτισμένη, τοὐλάχιστον ὅσον καὶ ἡ Ἑλλάς...

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Δ. Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθε δὶς κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἐξετάσασα διάφορα ζητήματα. Ἰδίως δὲ ἀπησχόλησεν αὐτὴν τὸ ζήτημα τῆς ἐνταθείσης πάλιν διὰ τῶν Οὐνιτῶν προπαγάνδας καὶ τῆς ἐπιδεικνυομένης πρὸς αὐτὴν καὶ ἐν γένει πρὸς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ἀδιαφορίας τοῦ Κράτους. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως διὰ μακροῦ ἐγγράφου ὑπομνήσῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰς ἐν τῷ Ὑπομνήματι τῆς Ἱεραρχίας αἰτήσεις αὐτῆς καὶ τὴν ἄμεσον λύσιν τῶν διαφόρων ἐν

γένει ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ τὴν λῆψιν μέτρων κατὰ τῆς ἀποθρασυνθείσης ξένης προπαγάνδας.

— Ἡ Δ. Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὸ ὑπὸ τοῦ Μακ. Προέδρου ὑποβληθὲν σχέδιον «Ταμείου Κηρύγματος», ἀπεφάσισε δὲ ὅπως ζητήσῃ τὴν κύρωσιν αὐτοῦ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

— Τῆς ἱερᾶς ἀποδημίας εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς Πάσχα ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θὰ ἡγηθῇ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολύκαρπος.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφαρσάλων ἀσθενῶν παραμένει ἐν Καλάμαις, τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ ἐκ Λευκάδος.

— Ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρῴην Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δανιήλ.

—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ 4 ἀρξαμένου) ἐπεσκέψατο τὸν Μακαριώτατον ὁ ἄρτι ἐκ Λειψίας ἀφικόμενος ἔγκριτος καθηγητὴς τῆς Πρακτικῆς Θεολογίας ἐν τῷ αὐτόθι Πανεπιστημίῳ καὶ πρῴην πρύτανις αὐτοῦ κ. F. Renntdorf (ὅστις τυγχάνει ἅμα καὶ πρῶτος ἱεροκήρυξ τοῦ πανεπιστημιακοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Παύλου). Ὁ Μακαριώτατος ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὸν κ. Renntdorf διὰ τὰ φιλορθόδοξα καὶ τὰ φιλελληνικὰ αἰσθήματα, ἅτινα ἐπανειλημμένως ἐπεδείξατο οὗτος, πολλαπλᾶς παρασχὼν ὡς καθηγητὴς καὶ ὡς πρύτανις τοῦ ἐν Λυψίᾳ πανεπιστημίου εἰς τοὺς Ἕλληνας σπουδαστὰς καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς αὐτόθι ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος ὑπηρεσίας. Ὁ κ. Renntdorf ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξέφρασε τὰ αἰσθήματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ὧν ἐμφορεῖται πρὸς τὴν γεραρὰν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ὡς διατηρήσασαν ἀδιαλώβητον τὴν ἀρχέγονον χριστιανικὴν πίστιν. Ὁ κ. καθηγητὴς θὰ παραμείνῃ ἐπί τινας ἡμέρας, ἵνα παρακολουθήσῃ τὰς ἑορτὰς τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα ὡς τελοῦνται αὗται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ.

—Εὐσεβὴς δωρεοδότης, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναγράφεται κατὰ ρητὴν ἐπιθυμίαν του, ἐδήλωσε πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Χριστ. Ἑνώσεως τῶν Κορασίων αἰδεσ. Κατηχητὴν Ἄγγελον Νησιώτην τὴν προσφορὰν μεγάλου οἰκοπέδου ἐν Κηφισιᾷ καὶ τὴν ἀνέγερσιν Μεγάλου Ἀναρρωτηρίου ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως Κορασίων πρὸς ἀνακούφισιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἀπόρων καὶ ὀρφανῶν προφυματικῶν κορασίων.

—Ὑπὸ τῶν Χριστ. Ἑνώσεων τῶν Νέων ὧν προεδρεύει ὁ αἰδ. Ἄγγελος Νησιώτης, ἀπεφασίσθη ἡ δωρεὰ ἑκατὸν ἐνδυμασιῶν καὶ ὑποδήσεως τῶν ὑπερεκατὸν ὀρφανῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, καθ' ἃ ἀναγράφει ἡ «Καινὴ Κτίσις».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Πολωνίᾳ Ἐκκλησίας ἀπέλυσεν Ἐγκύκλιον ἔκκλησιν πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτῆς ὑπὲρ ὑλικῆς ἀρωγῆς πρὸς τὸν Παναγ. Τάφον. Ἡ ἔκκλησις αὕτη θὰ ἀναγνωσθῇ ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς τοῦ κλίματος τῆς Ἐκκλησίας ταύτης κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Τὰ συλλεγησόμενα διὰ τῶν δίσκων χρήματα θὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Συνόδου, ὁπόθεν καὶ θὰ διαβιβασθῶσιν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

— Ὁ σεβ. Μητροπολίτης Βαρσοβίας κ. Διονύσιος ἔγραψε τῇ 22 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. πρὸς τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον ὅτι θεωρεῖ ὡς καταλληλότερον τόπον συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου τὸ κανονικὸν κέντρον, τὴν Κ)πολιν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συγκληθῇ αὕτη ἐν Ρουμανίᾳ ἢ Γιουγκοσλαυίᾳ, ἔνθα καὶ πολυαριθμότεροι εἶναι οἱ ὀρθόδοξοι καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀπολαύει τῆς κρατικῆς ὑποστηρίξεως. Χρόνον καταλληλότερον διὰ τὴν σύγκλησιν θεωρεῖ τὸν Αὔγουστον ἢ τὸν Σεπτέμβριον ἐ. ἔ. Ἡ Πολωνικὴ Ἐκκλησία ἀπεφάσισε ν' ἀντιπροσωπευθῇ διὰ δύο ἐπισκόπων, 4 κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Ἡ δικαιοδοσία τῆς Συνόδου, φρονεῖ, πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὸν καταρτισμὸν «Κανονισμοῦ» τῆς Οἰκ. Συνόδου, «Διατάξεως» περὶ τῆς δράσεως τῆς Συνόδου ταύτης καὶ «Προγράμματος» τῶν ζητημάτων καὶ τῶν ὑπομνημάτων τῶν ὑποκειμένων τῇ μελέτῃ καὶ ἀποφάσει τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ Βατικανὸν ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς ἐγκύκλιον περὶ τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 110 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως τοῦ φωτιστοῦ τοῦ σλαϊκοῦ κόσμου ἁγίου Κυρίλλου. Ἡ ἐγκύκλιος ἀναφέρεται πρὸς τοὺς ἐν Γιουγκοσλαυΐᾳ καὶ Τσεχοσλοβακίᾳ κατολικοὺς ἐπισκόπους, ὧν ἐπαινεῖται ἡ ἐπιθυμία πρὸς ὅσον τὸ δυνατὸν πανηγυρικώτερον ἑορτασμὸν τῆς ἀμφιετηρίδος ταύτης, μεθ' ἧς συνδέεται καὶ ἡ περὶ τοῦ ἁγ. Μεθοδίου μνήμη. Ἐξαίρεται ἡ σημασία τῶν δύο πρωτοδιδασκάλων τούτων τῆς πίστεως ἐν τῇ ζωῇ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκχριστιανισθέντων σλαϊκῶν λαῶν καὶ καταβάλλεται προσπάθεια ἀποδείξεως ὅτι οὗτοι ἦσαν ὀπαδοὶ τῆς ὑπαγωγῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ρώμην. Ἐν τέλει ἡ ἐγκύκλιος ἀπαριθμεῖ τὰ ἱδρύματα, ἅτινα ἀσχολοῦνται περὶ τὴν οὐνιτικὴν προπαγάνδαν ἐν ταῖς

σλαυϊκαῖς χώραις, καὶ ποιεῖται ἔκκλησιν πρὸς τὸν κατολικὸν κόσμον πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν.

— Κατὰ πληροφορίας τοῦ κατολικοῦ περιοδικοῦ «Die Schilbwache» οἱ μικτοὶ γάμοι ἐν Γερμανίᾳ ἀποτελοῦσι σπουδαίαν ἀπώλειαν τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου διατάξεων. Τῷ 1924 π. χ. ἐπὶ 48150 μικτῶν γάμων μόνον 18129 ηὐλογήθησαν ὑπὸ λατίνου ἱερέως, ἐπὶ δὲ 68727 γεννήσεων ἐκ γάμων μικτῶν, μόνον 33581 παιδία ἐδέχθησαν τὸ κατολικὸν βάπτισμα. Μέγας ἀριθμὸς τῶν τοιουτοτρόπως ἀποξενουμένων ἐκ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας προσέρχονται εἰς τὸν Προτεσταντισμόν, κατὰ τὴν «Semaine Réligieuse», ἀλλὰ καὶ πολλοὶ καταντῶσιν εἰς θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν ἢ εἰς ἀπιστίαν παντελῆ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κωνστ. Μαλτέζου, Περὶ διατονικῶν κλιμάκων.— ***Τοῦ αὐτοῦ,*** Ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς γενέσεως τῶν διατονικῶν κλιμάκων. Ἀνακοινώσεις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν. Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. (Συνεδρία τῆς 13 καὶ 27 Μαΐου 1626).

Παναγ. Ι. Μπρατσιώτου, Καθηγητοῦ τῆς Β βλικῆς Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπισιημίῳ, Ὑπόμνημα περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ Μ. Ἐκπαιδεύσει, πρὸς τὸ σεβ. ἐπὶ τῶν θρησκευμάτων καὶ τῆς πα δείας Ὑπουργεῖον.

Πολυκάρπου Συνοδινοῦ μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, Εὐγένιος Διογενείδης. Ἀθήνησι 1927.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ Ἡγ)λιον τῆς Ι. Μονῆς Ἁγίου Νικολάου ἡ Βάθειας διακηρύσσει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πενταετοῦς ἐνοικιάσεως τὸ εἰς τὴν Κοινότητα Μύστρου κείμενον κτῆμα τῆς Μονῆς, ἐπιλεγόμενον Ξαρηστή. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Χαλκίδι εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν Δημρπρασιῶν τὴν 1ην Μαΐου 1927 ἡμέραν Κυριακὴν ἀπὸ τῆς 10 πρωϊνῆς ἕως τῆς 12ης ἐνώπιον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς, τοῦ Συμβολαιογράφου Χαλκίδος κ. Ἰωάννου Τζιώτου καὶ τοῦ κ. Οἰκουμενικοῦ Ἐφόρου Χαλκίδος, ἢ τῶν νομίμων αὐτῶν ἀναπληρωτῶν. Πρώτη προσφορὰ διὰ τὴν δημοπρασίαν ταύτην ὁρίζεται Δραχ. 1000 ἐτησίως. Οἱ βουλόμενοι ἵνα λάβωσι γνῶσιν τῶν ὅρων τῆς παρούσης μισθώσεως θέλουσιν εὕρη αὐτοὺς εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονῆς καὶ εἰς τὸ Συμ)φεῖον τοῦ κ. Ἰωάννου Τζιώτου ἐν Χαλκίδι. Ἐν Ι. Μονῇ Βάθειας τῇ 22 Μαρτίου 1927.

Ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μπουνάσης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γρεβενῶν Προκηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ ἐκποίησις ἑνὸς ἀγροῦ τῆς Μονῆς εἰς θέσιν «Μετόχι Παρασκευῆς» ἐκ στρεμμάτων 38. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Δεσκάτῃ καὶ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 17ην τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἐ. ἔ. 1927 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τοῦ Συμ)φοῦντος Εἰρηνοδίκου Δεσκάτης Κωνσταντίνου Καλούδη ἢ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του, τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐλασῶνος συμφώνως τοῖς ὅροις τῆς ὑρ' ἀριθ. 14 ἐ. ἔ. διακηρύξεως ἡμῶν εὑρισκομένης εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονῆς καὶ Κοινότητος Δευκάτης, ἔνθα οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ λάβωσιν γνῶσιν τῶν ὅρων αὐτῆς. Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Μπουνάσης τῇ 28 Μαρτίου 1927.

Τὸ Ἡγ)λιον τῆς Ἱ. Μ. Ὀλυμπιωτίσης προκηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πρὸς μίσθωσιν 1] ἡ θερινὴ βοσκὴ τῶν λειβαδίων τῆς Μονῆς Παλκοῦρι καὶ Ἁμὰρ βέη 2) πρὸς ἐκποίησιν 100 ἐρίφια καὶ τὸ παραχθησόμενον γάλα ἐκ τῶν αἰγοπροβάτων τῆς Μονῆς ἐπὶ 45 συνεχεῖς ἡμέρας συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῶν σχετικῶν διακηρύξεων εὑρισκο ένων εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονῆς ἔνθα οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν. Η δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Ἐλασσῶνι καὶ ἐν τῷ συνήθει τῶν δηδοπρασιῶν τόπῳ τὴν 11ην Ἀπριλίου 1927 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10—12 π. Μ. Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ὀλυμπιωτίσσης τῇ 27 Μαρτίου 1927.

Ὁ Ἡγούμενος τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἱ. Μονῆς Ἁγία Τριὰς Ζουπανίου διακηρύττει ὅτι, ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πρὸς ἐκποίησιν τὰ κάτωθι εἴδη καὶ ζῶα 1] 350 ὀκάδας ἔρια προβάτων, 2) 80 ὀκάδας ἔρια αἰγῶν, 3) 50 Ἀμνοὶ 4] 50 Ἐρίφια 5) 60 Αἶγες παλαιαὶ 6) 16 Τράγοι 7] 16 Κριοί, 8) 60 προβατίνες παλαιαί. 9) τὸ Γάλα τῶν γαλαρίων τῆς Μονῆς. Ἡ δημοπρασία θέλει ἐνεργηθῆ ἐν Καλαμπάκᾳ καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν τὴν 17ην Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12ης ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου Καλαμπάκας τοῦ τοῦ Οἰκ. Ἐφόρου καὶ ἀντιπροσώπου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγία Τριὰς Ζουπανίου. Ὁ βουλόμενος λαβεῖν γνῶσιν τῶν ὅρων τῆς δημοπρασίας ἀποτανθείτω εἰς τὸν Συμ)φον Καλαμπάκης κ. Ἀντώνιον Σταθάκην. Ἱερᾷ Μ. Ἁγ. Τριάδος τῇ 29 Μαρτίου 1927.

Τὸ Ἡγ]λιον τῆς Ἱερᾶς Μ. Βράχου «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκο» Προκηρύττει ὅτι. Ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν τριετοῦς ἐνοικιάσεως 70 στρέματα Χερσώδης καλλιεργήσιμοι ἀγροὶ ἐκ τοῦ Σανοτοπίου Βαθειᾶς, καὶ ἐν τῷ Θέσει Καλογήρου Πηγάδιον Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν ἁγίῳ Γεωργίῳ τὴν 1ην Μαΐου ἐ. ἔ. ἐνώπιον τοῦ Συμ]φου κ. Κων. Μητράκου. Ἐν Ι. Μονῇ Βράχου τῇ 3 Ἀπριλίου 1927.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐποπτεύουσα Ἐπιτροπὴ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, ΦΩΚΙΔΟΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ
Διευθυντὴς
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθ. Πανεπιστημίου
—
Τίμημα ἐτησίας ἐγγραφῆς
Ἐσωτ. Δρχ. 50. Ἐξωτ. Φρ. 50. Ἀμερικῆς Δολ. 3

Τύποις «Φοίνικος» ὁδὸς Σταδίου 38 Ἀθῆναι